

Äldreförvaltningen

Datum:
2021-01-21Diarienummer:
ALN-2020-00766**Tjänsteskrivelse till Äldrenämndens arbetsutskott**Handläggare:
Daniel Karlsson

Initiativärende från Moderaterna om aktiviteter för äldre som är ofrivilligt ensamma

Förslag till beslut

Äldrenämnden beslutar

1. **att** besvara initiativärendet med föredragningen i ärendet.

Sammanfattning

Moderaterna har, genom Cecilia Forss i initiativärende till nämnden den 12 november yrkat att äldrenämnden initierar ett utökat samarbete med pensionärsorganisationerna för att kartlägga behoven bland äldre som är ensamma och att arrangera aktiviteter som kan genomföras på ett säkert sätt. Särskilt fokus behöver sättas på julhelgerna.

I ärendets föredragning framhålls att insatser bedrivs kontinuerligt inom ramen för åtgärderna i nämndens verksamhetsplan för att motverka ofrivillig ensamhet och social isolering, i samverkan med kommunens ideella aktörer. Ett särskilt uppdrag till förvaltningen om att kartlägga behoven bedöms därför inte som aktuellt.

Under julhelgen har inte några aktiviteter bedrivits inom ramen för nämndens träffpunkter och seniorrestauranger mot bakgrund av det rådande smittläget. Äldre som känner sig ensamma och behövt ett avbrott i vardagen har istället kunnat kontakta kommunens Kontaktcenter. Kontaktcenter har hjälpt till att förmedla kontakter till frivilligorganisationer som på olika sätt kan vara ett stöd i vardagen.

Ärendet

Moderaterna har, genom Cecilia Forss i initiativärende till nämnden den 12 november yrkat

- att äldrenämnden initierar ett utökat samarbete med pensionärsorganisationerna för att kartlägga behoven bland äldre som är ensamma och att arrangera aktiviteter som kan genomföras på ett säkert sätt. Särskilt fokus behöver sättas på julhelgerna.

I initiativärendet nämns att det finns pensionärer som nu varit isolerade i åtta månader och att det redan före pandemin fanns en medvetenhet att ofrivilligt isolerade äldre kan må mycket dåligt. Vidare beskrivs som angeläget att äldrenämnden erbjuder ensamma gamla någon form av anpassad social samvaro som kan göras på ett säkert sätt.

Initiativärendet betonar även vikten av att väga in konsekvenserna av ofrivillig isolering när stora delar av den öppna förebyggande verksamheten till kommunens äldre ställs in. Arrangemang som nämns som exempel som bör kunna ordnas på ett säkert sätt är tipspromenader utomhus och ett utökande av samtalsstödet till äldre. Även ideella aktörer och organisationer framhålls som aktörer som bör kunna hjälpa till.

Föredragning

Den pågående pandemin innebär risker för folkhälsan, inte minst för målgruppen äldre. Det handlar både om riskerna med den pågående smittspridningen och risker för ohälsa som följd av ensamhet och social isolering. Smittspridningen är fortsatt mycket hög i samhället, även i Uppsala kommun. Samtidigt har många äldre levt under ofrivilliga begränsningar gällande gemensamma aktiviteter och sociala kontakter under en lång tid.

En avvägning behöver därför alltid göras vilka åtgärder som vidtas för att bromsa smittspridningen. I dessa avvägningar utgår äldrenämndens verksamheter från Folkhälsomyndighetens och Region Uppsalas rekommendationer. Mot bakgrund av Folkhälsomyndighetens allmänna råd är det i dagsläget inte aktuellt för nämndens verksamheter, såsom inomhusaktiviteter på träffpunkter och seniorrestauranger, att återöppna.

Samtidigt så medför de allmänna råden om undvikande av fysisk kontakt risker för folkhälsan, i synnerhet för målgruppen äldre som rekommenderats detta under en längre tid. Nämnden och förvaltningen följer därför utvecklingen över smittspridningen med förhoppningen att så snart situationen tillåter kunna återöppna såväl träffpunkter som seniorrestauranger.

Sedan den 23 december bedrivs inte heller några utomhusaktiviteter inom ramen för nämndens träffpunkter. Bakgrunden till att även utomhusverksamheterna ställts in är det allvarliga smittläget och att verksamheten riktar sig till den äldre målgruppen. Det har heller inte varit förenligt med myndigheternas rekommendation om att endast umgås i en mindre krets som den egna familjen. Uppehållet gäller till den 24 januari 2021.

Äldre som känner sig ensamma och behöver ett avbrott i vardagen har istället kunnat kontakta kommunens Kontaktcenter. Kontaktcenter hjälper till att förmedla kontakter till frivilligorganisationer som på olika sätt kan vara ett stöd i vardagen. Under december – inför julhelgerna - har en annonskampanj löpt i lokalpressen, i sociala medier samt via flygblad som upplyst om denna möjlighet. Inför kampanjen har samordning och förberedelse skett tillsammans med Kontaktcenter och civilsamhällets aktörer.

Sedan augusti 2020 finns en projektanställd ”samordnare, volontärsatser” anställd för att inom ramen för äldrevänlig kommun arbeta heltid med just frågan om ofrivillig ensamhet bland äldre samt en mer effektiv samordning av kommunala och volontära insatser för äldre. Annonskampanjen är ett resultat av detta arbete. Frågan om ökad IT-kompetens bland äldre är en annan aktuell fråga som accentuerats under pandemin.

Äldreförvaltningen har haft kontinuerliga kontakter med pensionärsföreningar och andra ideella föreningar om deras situation under förra året, något som fortsätter under detta år. Samverkan bedrivs även i nätverket mellan kommun och ideella organisationer inom ramen för äldrevänlig kommun, liksom inom ramen för kommunens samverkan med Röda korset som nyligen förlängdes till 30 juni 2021.

I det nordiska samarbetet inom äldrevänlig kommun/Age-friendly cities and communities har frågan om pandemins utmaningar för detta arbete återkommande diskuterats, inte minst inför julhelgerna. Bedömningen är att Uppsalas insatser på området ligger i linje med hur man hanterar pandemiutmaningen för äldre även i övriga nordiska länder.

Flera pensionärsföreningar beskriver att verksamheten varit kraftigt begränsad under pandemin. Aktiviteter som bedrivs utomhus, såsom promenader, har fortsatt kunnat anordnas av flera pensionärsföreningar. Föreningar som bedrivit uppsökande verksamhet har till största del övergått till att bedriva verksamheten digitalt genom exempelvis kontaktringning och digitalt samtalsstöd. Generellt har den ideella sektorn uppvisat stor flexibilitet och innovationsförmåga i att kunna erbjuda de äldre aktiviteter och insatser som varit anpassade till rådande omständigheter.

Den största utmaningen, såväl under pågående pandemi som under tiden därefter, är att nå de personer där behovet av insatserna är som störst. I äldrenämndens verksamhetsplan för år 2021–2023 så är insatser för att stärka folkhälsan bland nämndens målgrupper och minska den ofrivilliga ensamheten och den sociala isoleringen prioriterade. Nämndens arbete utgår från nedanstående åtgärder i verksamhetsplanen, såväl under pågående pandemi som under tiden efter pandemin:

1. Samordna implementeringen av handlingsplanen för äldrevänlig kommun och genomföra de åtgärder där äldrenämnden är huvudansvarig, exempelvis uppsökande verksamhet för att motverka ensamhet och social isolering
2. Prova nya vägar för att motverka ensamhet och verka för att utveckla samtalsstöd för ensamma äldre
3. Stärka och prioritera förebyggande insatser som i hög grad når de personer där behovet av insatserna är som störst

I verksamhetsplanen för år 2020–2022 så återfinns även följande åtgärd, som i hög grad inryms i punkt 2 ovan i innevarande årsplan.

- Ta fram nya insatser för att motverka ofrivillig ensamhet, så som handslag med pensionärsföreningar om uppsökande verksamhet.

Ovanstående åtgärder styr förvaltningens arbete, både på kort och lång sikt. Insatser bedrivs kontinuerligt inom ramen för åtgärderna, i samverkan med kommunens ideella aktörer, för att motverka ofrivillig ensamhet och social isolering. På kort sikt sätter dock den pågående pandemin begränsningar för vilka insatser som kan genomföras. Ett särskilt uppdrag till förvaltningen om att genomföra en kartläggning bedöms därför inte som aktuellt.

Beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för avtal och marknad

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut

Beslutsunderlag

Bilaga. Initiativärende om träffpunkter från Cecilia Forss (M)

Äldreförvaltningen

Carina Juhlin

Förvaltningsdirektör

Förnyat initiativärende om aktiviteter för äldre som är ofrivilligt ensamma från Moderaterna i äldrenämnden

Eftersom vi moderater uppmanades komma in med nytt initiativ i samma ärende gör vi så.

I äldrenämndens verksamhetsplan står

"Ta fram nya insatser för att motverka ofrivillig ensamhet, så som handslag med pensionärsföreningar om uppsökande verksamhet" med avsikt att uppnå "minskad ofrivillig ensamhet och minskad psykisk och fysisk ohälsa bland kommunens äldre."

Vi går mot mörkare tider och med stundande helger som kan upplevas som deprimerande för ofrivilligt ensamma även när vi inte har en pandemi. Då ser vi det som mycket angeläget att äldrenämnden erbjuder ensamma gamla någon form av anpassad social samvaro som vi tror kan göras på ett säkert sätt.

Vi måste väga in konsekvenserna av ofrivillig isolering när vi ställer in nästan all verksamhet. Det finns pensionärer som varit isolerade i åtta månader nu. Vi visste redan före pandemin att ofrivilligt isolerade äldre kan må mycket dåligt och de mår inte bättre efter denna mycket långa period som vi inte sett slutet på.

Vi anser att äldrenämnden har ett givet uppdrag att göra livet litet bättre för äldre som nu mår dåligt av isoleringen. Grundinställningen bör vara att hålla smittade borta från de gamla, inte att behandla de gamla som de skulle vara de smittade om de inte är det.

Många arrangemang kan ordnas på ett säkert sätt anser vi. Särskilt viktigt är det inför stundande julhelger. Vi utökar med några exempel.

- Helgaktiviteter, till exempel julluncher
- Tipspromenader utomhus
- Samtalsstöd. Genomförs idag av Samariterhemmet som kanske kan öka sin insats så att alla gamla kan nås. Även andra organisationer bör kunna hjälpa till.

Det finns många pensionärsorganisationer som kan kartlägga behoven och sedan arrangera aktiviteter som de anser kan anpassas. Som exempel kan nämnas att Uppsalahems personal ringer till alla äldre hyresgäster. Bolaget bjuder dem också till olika kulturella arrangemang. Att någon bryr sig om de äldre har blivit mycket uppskattat.

Vi yrkar att äldrenämnden nu initierar ett utökat samarbete med pensionärsorganisationerna för att kartlägga behoven bland äldre som är ensamma och att arrangera aktiviteter som kan genomföras på ett säkert sätt. Särskilt fokus behöver sättas på julhelgerna.

Uppsala den 12 november 2020

Moderaterna genom Cecilia Forss

